

[Miljøministeren]

tid for Jordan kræver en lang, lang række ændringer i vores levevis. Konkret skal vi for at afmontere drivhuseffekten drastisk nedsætte udledningerne af de menneskeskabte drivhusgasser. Et helt centralt element heri er nedsættelse og omlægning af vores energiforbrug. Energi-forbruget bør i øvrigt nedsættes under alle omstændigheder. Drivhuseffekten er en ekstra grund.

Problemet er, at der let kommer lidt »frelst« over påstanden om, at vi skal ændre levevis, men det behøver jo ikke at betyde, at det er mindre rigtigt. Som så ofte i politik handler det om at vælge. Vi kan vælge at sidde truslerne om opvarmning overhørig. Vi kan vælge at acceptere at leve med de naturmæssige, politiske, økonomiske og andre forandringer, der i givet fald vil følge med klimaforandringerne. Vi kan vælge at tro på, at vi i det næste årtusinde udvikler en teknisk løsning på problemerne. Eller vi kan vælge at tage skridt til at ændre udviklingsretningen. Efter min opfattelse skal vi vælge den sidste løsning. Alt andet vil være gambling med fremtiden, med vore børns og børnebørns fremtid, og det kan vi ikke tillade os.

At vælge at ændre udviklingsretning er som tidligere antydnet et overordentlig kompliceret valg, der har en langsigtet effekt. Den manglende synlige gevinst på kort sigt gør valget og de dermed forbundne investeringer om muligt endnu mere vanskeligt.

Jeg ved, at nogle vil kræve forbud mod privatbilisme fra i morgen og kraftig elrationering fra i overmorgen. Men handler det her om noget, der næsten minder om nødretstilstand? Næppe! Alle vil gerne demonstrere handling og effektivitet. Det skal vi også. Men er det rigtigt og nødvendigt at sætte miljøinteresserne over alt andet? Er kampen mod drivhuseffekten den styrende parameter i samfundsudviklingen, der berettiger os til at sætte andre spille-regler og værdier ud af kraft? Hvis vi gør det, risikerer vi i hvert fald at skabe en krigslignende tilstand med krigsmoral. Moralbegreber i krig betyder, at hver dag leves, som om det er den sidste.

Fortiden er ligegyldig, fremtiden eksisterer måske ikke, kun øjeblikket og nuet tæller. Det holder efter min opfattelse ikke.

Jeg finder, at det er vitalt, at vi løser miljøproblemerne i sammenhæng med samfundsudviklingen og under respekt for andre værdier i

samfundet, f.eks. demokratiske rettigheder, frihedsrettigheder samt sociale og kulturelle værdier i øvrigt. Det bæredygtige samfund er ikke en miljødiktaturstat baseret på forbud, regler, kæft, trit og retning. Det bæredygtige samfund bygger på ansvar og forståelse for, at miljøet er grundlæggende for vores civilisation. Materiel vækst kan derfor ikke længere være det eneste saliggørende, for så går det galt. Livskvalitet i menneskelige relationer, fællesskab og en satsning på ikkemateriel velstand bliver også af miljømæssige grunde helt centralt. Forbrugisme og gold, materiel satsning går ikke.

Pointen er, at omstilling af vor levevis i bæredygtig retning ikke går gennem forbudsparagraffer og indskrænkninger i folks rettigheder. Det handler derimod om at udvikle miljørigtige hjælpemidler og miljøvenlige produktions- og samlivsformer. Vi skal vælge den vej, der ligger mellem ukritisk at lade stå til og så miljødiktaturet, hvor vi i fremtidens hellige navn allerede i dag indskrænker folks ret til at vælge. Den rigtige vej er at udvikle et bæredygtigt samfund, hvor miljøhensynene er en integreret del af vores gøren og laden.

Hvad dette konkret indebærer af omstilling, kan vi i dag ikke give et endegyldigt svar på. Det er ikke nemt at komme med en tæt konsekvensanalyse i forhold til den enkeltes levevilkår. Men det betyder ikke, at vi skal lade opgaven ligge. Vi skal tværtimod forsøge at få konkretiseret behovet og mulighederne for omstilling. I den proces er det vigtigt at få synliggjort, at den enkeltes indsats nytter noget, f.eks. ved, at miljørigtig levevis giver både miljømæssige og økonomiske resultater.

IPCC's rapport er nu sat på den internationale dagsorden. Som tidligere nævnt er de centrale punkter stabilisering af drivhusgasudledningerne, reduktion af udledningerne og overførsler til ulandene. Stabilisering af udledningerne er på kort sigt det helt centrale. IPCC-rapporten siger f.eks., at vi skal fastholde koncentrationen i atmosfæren af de langlivede drivhusgasser, CO₂, CFC osv., på det nuværende niveau; skal vi fastholde den, kræves der øjeblikkelige reduktioner i størrelsesordenen 60 pct. af udledningerne. Det er umuligt og urealistisk, medmindre vi skal forbyde store dele af al menneskelig aktivitet. Men IPCC's tal er en advarsel til os om at tage udfordringen alvorligt og bør vejlede os i den strategiske plan-